

กำเนิดโลกสมัยใหม่ : ดอกผลของ

“ยุคแห่งการค้นพบ”

ธเนศ อภากรณ์สุวรรณ*

คำว่า “สมัยใหม่” (modern) เป็นคำที่ประดิษฐ์และใช้กันมาอย่างจำกัดในสมัยก่อน เข้าใจว่าแม้ ยุโรปก่อนศตวรรษที่ 15 ก็คงไม่มีความจำเป็นและความรับรู้ที่จะเรียกสังคมของคริสต์ศาสนาว่าสมัยใหม่ เพราะสำนึกทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นสันติธรรมและก้าวเดินหรือวิ่งอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดความก้าวหน้านั้นเป็นสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่เพิ่งเกิดพร้อมกับนักคิดสำคัญ “แสงสว่าง” (Enlightenment) ดังนั้นคำว่าสมัยใหม่จึงเพิ่งมาใช้กันอย่างแพร่หลายในศตวรรษที่ 20 นี้เอง ในภาษาอังกฤษคำว่า modern มาจากภาษาละตินที่แปลว่า just new แต่ในการใช้ในเวลาต่อมาจะมีความหมายในทางตรงกันข้ามกับคำว่า ancient หรือโบราณ ซึ่งมีการใช้ในความหมายดังนี้มาแต่สมัยพระนางเจ้าเอลิซาเบธของอังกฤษหรือในปลายศตวรรษที่ 17 ซึ่งสะท้อนความสำนึกที่ร่วมกันว่า “สมัยใหม่” เป็นสิ่งใหม่ในการดำเนินวิถีชีวิตของคนที่แตกต่างจากอดีต การพัฒนาของความหมายอีกอย่างเด่นชัดในศตวรรษที่ 18 เมื่อคนในยุโรปเริ่มมีสำนึกว่า “สมัยใหม่” นั้นไม่ใช่แต่เพียงต่างจากอดีตเท่านั้น แต่ยังให้ความรู้สึกลึกซึ้งไปด้วยว่าสมัยใหม่นั้นยอม “ดีกว่า” อดีตอีกด้วย¹ การใช้คำว่า civilization ในความหมายใหม่ที่หมายถึงสังคมและประเทศที่มีอารยธรรมสูงกว่าสังคมที่ยังเป็นอนารยชนอย่างเป็นระบบก็เกิดขึ้นในฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 นี้เช่นเดียวกัน

โลกสมัยใหม่ในที่นี้หมายถึงยุคสมัยที่ให้กำเนิดอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าอันก่อรูปขึ้นเป็นพื้นฐาน ทั้งทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นของสังคม และประเทศในปัจจุบัน ยุคสมัยดังกล่าวประกอบไปด้วยการก่อรูปขึ้นของระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่การทำให้ประเทศและสังคมทั่วโลกต้องเข้ามาสัมผันธ์ในระบบทุนนิยม ที่มีศินค้าเป็นอาชูที่ทรงพลังยิ่งกว่าปืนใหญ่ในการบุกทะลวงกำแพงของทุกเมืองไม่ว่าเล็ก

หรือใหญ่ เช่นกำแพงเมืองจีนและกำแพงกรุงศรีอยุธยา เป็นต้น ในทางวัฒนธรรมยุคสมัยใหม่นำไปสู่การสร้างแนวคิดและค่านิยมที่สามารถนำไปใช้ในการดัดแปลงของสังคมอื่น กระทั่งช่วยสร้างความชอบธรรมในการที่ประเทศซึ่งมีวัฒนธรรมสูงกว่า จะเข้าไปครอบครองหรือทำลายสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกบอกว่าต่ำหรือล้าหลังกว่า ในประกาศสุดท้ายทางการเมือง โลกสมัยใหม่ได้พัฒนาหน่วย

* อาจารย์ ดร.ธเนศ อภากรณ์สุวรรณ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Crane Brinton, Shaping of the Modern Mind (New York, 1959), 12.

ทางการเมืองใหม่ระดับประเทศขึ้นมา นั่นคือสิ่งที่เรียกว่า รัฐชาติหรือรัฐประชานาธิ พร้อมกับพัฒนาการของอุดมการณ์ทางการเมือง ที่มีปัจเจกชนและสังคมเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์และการสร้างอุดมการณ์ ยุคสมัยใหม่ดังกล่าวในทางประวัติศาสตร์มีศูนย์กลางอยู่ในประเทศตะวันตกคือยุโรปและอเมริกา โดยมีเงื่อนเวลาอยู่ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 ถึง 18

การเดินทางของนักเดินเรือชาวยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 15 นำไปสู่การค้นพบที่สำคัญ นั่นคือการเปิดบทใหม่ของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ การค้นพบชายฝั่งทวีปแอฟริกาและหมู่เกาะของโปรตุเกส กับการค้นพบโลกใหม่ของโคลัมบัส เริ่มต้นการค้นพบที่ทำให้ส่วนใหญ่ของโลกเข้ามายุ่งภายในรัศมีของชาวยุโรป ทั่วโลกสำหรับไม่กี่ดาว ไม่ว่าจะซ่อนหรือไม่ก็ตาม จากนั้นนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมและชีวิตของคนเหล่านั้น ซึ่งแต่ก่อนมีชีวิตและสังคมที่ค่อนข้างโดดเดี่ยวกระจัดกระจาย และอยู่ในระบบสังคมและเศรษฐกิจแบบเพียงตนเอง กระบวนการอันเจ็บปวดแต่มีความหมายสำคัญในประวัติศาสตร์ใช้เวลาจนถึงปลายศตวรรษที่ 18 จากนั้นเอง เริ่มเข้าสู่การเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การมีโลกเดียว และมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั่วโลก ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนไม่ว่าจะอยู่ที่มุมไหนของโลกก็ตาม หลังจากการบูรณาการการ์ดหุดะหัลังชั่วคราวในศตวรรษที่ 19 ก็เกิดคลื่นลูกใหม่ของการค้นพบและการล่าอาณา尼ค อีก ซึ่งได้สร้างสภาพของ

โลกสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 20 ขึ้นมา ไม่ว่าการแบ่งโลกออกเป็นตะวันออกกับตะวันตก หรือระหว่างเหนือกับใต้ ระหว่างประเทศจักรวรรดินิยมกับเมืองขึ้นและกีบเมืองขึ้น ระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา เป็นต้น บัญญาและความตึงเครียดของโลกสมัยใหม่ยังดำรงอยู่กับเรารถึงปัจจุบันนี้ และทั้งหมดนี้ก็คือมรดกของการขยายตัวของยุโรป (European expansion) ที่มาพร้อมกับ “ ยุคแห่งการค้นพบ ”²

ยุคแห่งการค้นพบ (The Age of Discovery) เดิมไปด้วยเหตุการณ์และการพยายามที่นำตื่นเต้นของกลุ่มนักผจญโชคเล็ก ๆ จำนวนมาก พากันหาทางซอกแซกไปยังดินแดนใหม่ที่ประหลาดด้วยความเชื่อว่ามันจะนำมาซึ่ง “ ผลกำไร ” มหาศาลและอีกส่วนหนึ่งเพื่อสนองตอบ “ ความฝัน ” ของชาวยุโรปที่มีต่อโลกใหม่ว่ามันคือดินแดนแห่งโลภประศรีอารย์ หรือยูโรเปีย หลังจากนั้นดินแดนใหม่ (ซึ่งจริง ๆ แล้วเก่าแก่ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าอาณาจักรอินคา หรือจีนอินเดีย และอยุธยา เป็นต้น) ที่ถูกค้นพบ ก็ผนวกเข้าเป็นจักรวรรดิของยุโรป เพื่อประโยชน์ทางการค้าและทางการเมืองต่อไป ที่แปลกดือชาติที่ล่าอาณา尼คสำเร็จในสมัยแรกคือสเปนและโปรตุเกส กลับเป็นสองอาณาจักรที่ไม่มีบทบาททางการค้าอันสำคัญในชีวิตรัฐกิจของยุโรปสมัยนั้น มหาอำนาจทางการค้าสมัยนั้น เช่น ชอลลันดา ฟรังเศส และอังกฤษ ยังไม่สนใจการขยายอาณา尼คยังโลกใหม่ และพวกนั้นก็ยังไม่สนใจหรือเป็นกังวลกับการทำสนธิสัญญา

² Daniel J. Boorstin, *The Discoverers: A History of Man's Search to Know His World and Himself* (New York, 1983) นักจากจะกล่าวอย่างละเอียดถึงต้นต่าง ๆ ของการค้นพบโดยยุโรป ยังเปรียบเทียบกับโลกตะวันออกด้วยว่า ทำไม่ตะวันออกซึ่งมีความรู้และวิทยาการไม่ด้อยกว่ายุโรปมาแต่โบราณ ถึงไม่สามารถไป “ ค้นพบ ” ตะวันตกได้บ้างในยุคสมัยใหม่.

Tordesillas (1494) ที่สเปนและโปรตุเกสได้ตัดกlong จัดแบ่งดินแดนโพ้นทะเลกันเพียงสองประเทศเรียบร้อยแล้ว ด้วยการขีดเส้น (ในจินตนาการ) ระหว่างดินแดนทางเหนือและใต้ 370 ลิลีกซ์ (ประมาณ 1,800 กิโลเมตร) ไปทางทิศตะวันตกของหมู่เกาะเคปเวอร์ดี (Cape Verde Islands) ซึ่งอยู่บริเวณชายฝั่งด้านตะวันตกของแอฟริกา กล่าวคือดินแดนใหม่ทั้งหมดที่อยู่ทางทิศตะวันตกของเส้นแบ่งนี้ จะเป็นของสเปน ส่วนดินแดนใหม่ทางฝากระหวันออกก็เป็นของโปรตุเกส ทั้งหมด³

ถ้าพิจารณาจากการด้านการค้าเป็นหลัก การค้นพบยุคแรกในศตวรรษที่ 15 มาถึงก่อนเวลาอันควร นั้นคือก่อนที่ยุโรปจะสร้างระบบเศรษฐกิจที่เป็นตลาด เดียวแก้ไขขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นก่อนที่การขยายอาณาจักรอย่างชีมลึกในศตวรรษที่ 17 และ 18 จะเกิดขึ้นได้ ในระยับตันศตวรรษที่ 16 ยุโรป ยังประกอบไปด้วยระบบเศรษฐกิจอยู่ ๆ ของภูมิภาคต่าง ๆ แม้จะมีการค้าขายระหว่างภูมิภาคเล็ก ๆ เหล่านั้น และให้กำไรมากก็ตาม แต่โดยรวมเศรษฐกิจยุโรปยังถูกครอบงำด้วยภาคเกษตรกรรม ในระบบการค้าแบบภูมิภาคนั้น ย่านทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เวนิซ ซึ่งนอกจากจะครอบงำการค้าในแมติเตอร์เรเนียนแล้ว ยังเป็นช่องทางเดียวที่สินค้าฟุ่มเฟือยจากเอเชียสามารถเดินทางเข้าไปในยุโรป ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของยุโรปตอนหนึ่งครอบงำโดย Hanseatic League ส่วนของลันด์และอังกฤษกุมเศรษฐกิจยุโรปตะวันตก

บรรดา-armada ทางเศรษฐกิจเหล่านี้นั้นได้กำกับจากการขยายอาณาจักรของยุโรป มา กกว่าสเปนและโปรตุเกส เนื่องจากสองประเทศหลังนี้ไม่อาจมีตลาดรองรับสินค้าที่ส่งออกมาจากอาณาจักรของพวกตนได้ หรือมิใช่นั้นก็ไม่สามารถส่งออกสินค้าจากอาณาจักรของตนไปยังตลาดต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงินและทองที่สเปนได้จากเม็กซิโก จึงถูกดูดไปโดยฟองค้าชาติอื่น ๆ ภายเป็นทุนและกำไรให้แก่ประเทศยุโรปอื่น ๆ ในการค้าทางไกลมากขึ้น เช่นเดียวกับที่โปรตุเกสก็ไม่สามารถบีบบังคับให้เงินซื้อกไปจากตลาดการค้าเครื่องเทศได้ ยิ่งเมื่อสินค้าจากอาณาจักรจะดับการผลิตมากขึ้นในศตวรรษที่ 17 เช่น การผลิตน้ำตาล ยาสูบ กาแฟ ชา ไม้หอ木บรรชิล และเครื่องผู้ห่ม สินค้าเหล่านี้ที่สำคัญไม่ได้เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (แม้บางอย่างอาจจะเคยเป็น) หากแต่มันเป็นสินค้ามวลชน ที่มุ่งสู่ตลาดมวลชน และมิหนำซ้ำสินค้าเหล่านี้หลายอย่าง เช่น กาแฟ ยาสูบ (เช่นเดียวกับผืนใบแอร์เรียในศตวรรษที่ 19) ยังเป็นสินค้าที่บริโภคแล้วติด ทำให้ความต้องการและตลาดของสินค้าเหล่านั้นนับวันมีแต่จะยิ่งขยายตัวมากขึ้น ๆ จึงไม่เป็นที่แปลกใจว่าในศตวรรษที่ 17 ทั้งสเปนและโปรตุเกสไม่สามารถจะควบคุมสินค้าและจุดหมายปลายทางของมันได้เลย⁴

ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา ในทางตะวันตกเริ่มมีการใช้ศัพท์ “ โลกใหม่ ” (New World) เพื่อเรียกดินแดนทางตะวันออกของทวีปยุโรป ที่นักเดินทางชาวตะวันตกได้ไปค้นพบ เข้าใจว่าคน

³ John A. Garraty and Peter Gay, eds., *The Columbia History of the World* (New York, 1981), 625.

⁴ เกี่ยวกับเรื่องของโปรตุเกสในยุคการค้นพบหรืออาณาจักร เป็นรวมครุที่ยังไม่มีนักวิชาการรุ่นใหม่ขึ้นมาเก็บไปได้ เรื่องของโปรตุเกสในเมริกาดู Charles R. Boxer, *The Golden Age of Brazil, 1695 - 1750* ส่วนเรื่องเกี่ยวกับสเปนในเมริกายุคของการค้นพบที่ยังใช้ได้ดีอีก Charles Gibson, *Spain in America.*

แรกที่ใช้ศัพท์ดังกล่าวคือ นายอเมริโก เวสปุชชี แต่ถ้าพูดถึงการสร้างภาพพจน์ (image) ของ “โลกใหม่” แล้ว⁵ คนแรกที่สร้างภาพพจน์โลกใหม่ที่ดูเหมือน “ยุคทอง” หรือ “ยุคพระคริอาร์ย์” คือคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ผู้คิดว่าหมู่เกาะทะเลแคริบเนียนที่เขาเดินทางไปถึงนั้น คือชายฝั่งของทวีปจีนหรืออินเดียอันเป็นดินแดนที่พวกเข้าได้ยินกิตติศัพท์มาว่า มีความมั่งคั่งอย่างมหาศาล จินตภาพของ “โลกใหม่” ที่โคลัมบัสวาดให้คนญี่โรปดูนั้นมาจากจดหมายของเขานี้ที่เขียนไปถึงเจ้าชายอูปัมภ์เจา Luis de Santangel จดหมายฉบับนี้ชี้งต้นฉบับได้สูญหายไปนับแต่นั้นมา ถูกตีพิมพ์ในเมืองบาร์เซโลนาชาวต้นปี ก.ศ. 1493 โคลัมบัสเขียนเป็นภาษาสเปนแต่สกัดแบบโปรดักเตส เขียนภาษาอิตาเลียนไม่ได้ เพราะเขาโดยกำเนิด เป็นชาวเมืองเจนัว พูดภาษาเมืองเจนัวซึ่งเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน และเป็นภาษาที่ต่างจากอิตาเลียนคลาสสิกและลักษัน ทั้งภาษาพูดก็ไม่เหมือนกับของเวนิช ชาวเจนัวจึงอ่านและเขียนภาษาอิตาเลียนไม่ได้ถ้าหากไม่ได้เข้าโรงเรียนอิตาเลียน กล่าวโดยทั่วไปคนญี่โรปอื่น ๆ (ที่มีการศึกษา) ได้อ่านจดหมายบรรยายถึง “โลกใหม่” ของโคลัมบัสจากสำนวนแปลเป็นภาษาละติน ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่หลายมากขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ เช่น โรม ปารีส บัล (Basle) และ

แอนต์เวอร์ป ในปี 1493 หรือ 1494 หรือมีเช่นนี้ก็อ่านจากฉบับเรียนเรียงใหม่ในภาษาสเปนและอิตาลีที่มีคนแต่งขึ้นเพื่อใช้ร้องในโรงละครตามถนนในเมืองของอิตาลี⁶

ที่นำเสนอใจคือภาพของโลกใหม่ตามที่โคลัมบัสพรรณนา เป็นภาพของดินแดนที่สมบูรณ์และบริสุทธิ์เหมือนกับที่คัมภีร์ในเบลกอกล่าถึงไว้ เป็นดินแดนที่ถูกใจไปถึงแล้วก็ไม่อยากกลับออกมากอีกเลย เป็นเสมือนสวรรค์บนดินจริง ๆ ส่วนในทางด้านประชากร หรือคนในโลกใหม่ ภาพที่ปรากฏออกมาก็ทำองเดียวกัน เห็นได้จากการคาดคะพคนพื้นเมืองในชุดเปลือย เพราะภาพเปลือยในทางศาสนาคริสต์เตียนหมายถึง ความบริสุทธิ์และไร้เดียงสา จินตนาการของยุโรปต่อ “โลกใหม่” นับแต่แรกเริ่มจึงมีได้วางอยู่บนความรับรู้ที่เป็นภาริสัย หากแต่เป็นความรู้ที่มาจากความเชื่อโดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางศาสนาคริสต์เตียนและจากวัฒนธรรมสมัยพุคุลปวิทยา (Renaissance)⁷ ลักษณะดังกล่าวของความรู้เกี่ยวกับโลกที่ไม่ใช่ตะวันตกดังกล่าว จะดำรงต่อมาอีกหลายศตวรรษกระทั่งถึงปัจจุบันด้วย ที่เรียกกันว่า Eurocentric หรือการเอวยุโรปเป็นศูนย์กลางเพียงแต่องค์ประกอบและวิธีการของความรู้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปตามการเจริญเติบโตของวิทยา-

⁵ ถูกกำหนดของแนวคิดเรื่อง “โลกใหม่” ในยุโรปและอเมริกาใน Howard Mumford Jones, *O Strange New World: American Culture: The Formative Years* (New York, 1973), 1 - 34.

⁶ Samuel Eliot Morison, *Admiral of the Ocean Sea: A Life of Christopher Columbus* (New York, 1942), 16. เสมือนเป็นประวัติของโคลัมบัส โดยนักประวัติศาสตร์อมเรติกันมีชื่อ ศาสตราจารย์มอริสันลงทุนเงินรื้อตามเส้นทางที่โคลัมบัสใช้เดินทาง เพื่อมาประกอบการเขียนให้เป็นประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องที่สุด มีรายละเอียดมากและมีข้อคิดจากการทำงานของนักประวัติศาสตร์ที่นำเสนอใจด้วย แต่เมื่อปัจจุบันข้อมูลหลายอย่างถือว่าเท็จและไม่ถูกต้องตามหลักฐานชั้นต้นที่ถูกค้นพบใหม่ในระยะหลังมานี้ เช่นมีการตีพิมพ์บันทึกของโคลัมบัสใหม่เร็ว ๆ นี้ ว่าเป็นฉบับที่แท้จริงที่สุดเท่าที่เคยมีการค้นพบกันมา เป็นต้น

⁷ Howard M. Jones, *O Strange New World...,* 1 - 80.

เจ้าชาย亨รีแห่งโปรตุเกส

ศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้ความรู้แบบตะวันตกดูเป็นจริงเป็นจังและมีความสมจริงมากกว่าของคนนอกตะวันตก

ถ้ากล่าวถึงผลกระทบของยุคแห่งการค้าที่ก่อตัวโดยยุโรป ประเดิมที่คิดว่า่าน่าสนใจคือ การสร้างระบบการค้าระหว่างประเทศที่เรียกได้ว่าเป็นระบบโลกขึ้นมาอย่างจริงจัง⁸ นอกจากนั้นการค้าในยุคสมัยดังกล่าว ยังไม่ได้ถูกจำกัดให้เป็นเพียงเรื่องของธุรกิจหรือการเงิน และการแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อกำไรเท่านั้น หากที่สำคัญการค้า (commerce) ยังนำไปสู่อำนาจทางการเมือง หรืออาจพูดอีกอย่างได้ว่าอำนาจการเมืองในรัฐยุโรปนับจากนั้นมา ไม่อาจแยกออกจาก การค้าหรือที่ต่อมานักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกนับแต่อดีม สมิธ และสาโนศิลป์จะเรียกว่า “ เศรษฐศาสตร์การเมือง ” (political economy) ได้ เห็นได้ว่า ชนชั้นปักษ์ของและอำนาจรัฐของประเทศที่บุกเบิกการค้าที่ก่อตัวโดยยุโรปนั้น มีความสำคัญในมือของชนชั้นพ่อค้าหรือพันธมิตรระหว่างกษัตริย์และพ่อค้า กระบวนการสร้างระบบเศรษฐกิจการเมืองที่จะรักษาภักดีต่อมามาในนามของระบบทุนนิยมโลกนั้นดำเนินไปอย่างไม่ค่อยเป็นเอกภาพและราบรื่นนัก แต่ละประเทศของยุโรปต่างก็มีหนทางและชะตากรรมกระหั่งผลลัพธ์ที่มีทั้งคล้ายกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและโครงสร้างภายนอกของแต่ละประเทศ

เป็นสำคัญ⁹ ในโปรดตุเกสและสเปน กษัตริย์ควบคุมการค้าเอาไว้ในมือ (โปรดตุเกสนั้นพ่อค้าที่มีอิทธิพลและเงินทุนมากกว่าเพื่อนคือเจ้าชายเอ็นรีเวนิกบุรุษผู้สนับสนุนและลงทุนในการเดินเรืออย่างเจาะจง) ทำให้อำนาจการเมืองของกษัตริย์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การปักป้องชนชั้นนำเก่าที่อาศัยที่ดินและเกษตรกรรมเป็นแหล่งรายได้หลัก ผลคือกลุ่มพ่อค้าไม่มีติบโตและไม่อาจขึ้นมาเป็นอำนาจการเมืองได้ ดังที่เกิดขึ้นในอิตลีด้วยอัคตุช ในระยะเวลาทั้งสเปนและโปรดตุเกส จึงไม่อาจรักษาความมั่งคั่งจากการค้าของตนไว้ได้ กลับประสบการขาดทุนและล้มละลายในการค้าของหลวง เงินและทองของสเปนและโปรดตุเกสจึงไหลไปเข้ากระเบื้องพ่อค้าและนายธนาคารต่อไป¹⁰

ฝรั่งเศสหลีกเลี่ยงความล้มเหลวของสเปนและโปรดตุเกสได้ ด้วยการรวมศูนย์อำนาจการเมืองในประเทศได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการเงินต่างประเทศ ฝรั่งเศสจึงยังให้ความสำคัญแก่การผลิตทางเกษตรกรรมในประเทศแทนผลประโยชน์ของการค้าต่างประเทศที่สำคัญเป็นการพัฒนาและยึดอยู่ให้แก่เศรษฐกิจแบบระบบศักดินาที่มีฐานอยู่บนที่ดิน ผลตั้งกล่าวทำให้เป็นการช่วยกันความสามารถของฝรั่งเศสที่จะอุดมแข็งขันในการค้าระหว่างประเทศกับประเทศมหาอำนาจยุโรปอื่น ๆ ไม่ถูกพังใหญ่

⁸ ความหมายของระบบโลกและประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับการสร้าง “ ระบบโลก ” ขึ้นใน Immanuel Wallerstein, *The Modern World-System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century*, (New York, 1974).

⁹ คุณทวิเคราะห์สั้น ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการของระบบทุนนิยมและบทบาทของทุนการค้า (merchant capital) ที่มีผลแตกต่างกันในประเทศโปรดตุเกส สเปน อังกฤษกับฝรั่งเศสและอิตลีใน Eugene D. Genovese, *The World the Slaveholders Made: Two Essays in Interpretation* (New York, 1971), 21 - 102.

¹⁰ Eric R. Wolf, *Europe and the People Without History* (Berkeley, 1982), 131 - 57.

ประเทศไทยที่ทำให้การค้าเป็นอำนาจทางการเมืองอย่างค่อนข้างสมบูรณ์แบบกว่าเพื่อน ได้แก่ เมอร์แลนด์และอังกฤษ ขออันดาก้าวขึ้นมาจากการเป็นสหพันธ์ของกลุ่มพ่อค้าชั้นนำ ซึ่งมีประสบการณ์ของ การค้าทางทะเลนานา และสร้างอาณาจักรของการค้าทางไกลขึ้นมา ยิ่งเมื่อขออันดาก้าวจากสเปน ด้วยการนำส่งครมการเมืองและส่งครมการค้ามาใช้ในการต่อสู้ ทำให้ออันด้ารู้จักการใช้การค้ามาเป็นอาชญากรรมการเมือง มากกว่าที่จะตอกเป็นฝ่าย ถูกกระทำโดยการค้าที่เดินใหญ่ อังกฤษแม้จะมีชนชั้นชุมชนภูมิลำเนาจากการเมืองมาก่อนเกิดมา แต่หลังศตวรรษที่ 15 ชนชั้นเจ้าที่เดินก็เริ่มเสื่อมคลาย จากการพ่ายแพ้ในส่งครมกับฝรั่งเศสและในส่งครม กลางเมือง ที่ช่วยทำลายระบบชุมชนทางลงไป นำไปสู่ การเกิดขึ้นของชนชั้นชุมชนทางใหม่ที่ชอบการค้ามากกว่าการทหารและเก็บค่าเช่าที่ดิน นอกจากนี้ กษัตริย์อังกฤษยังมีอำนาจน้อยกว่าในฝรั่งเศส ทำให้ การต่อสู้ดุลย์อำนาจจากชัตตري์โดยชุมชนทางและเพื่อ ค้าประภูมิเป็นจริงขึ้นได้ ทั้งสามฝ่ายถูกบังคับให้ ต้องกล้ายเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน และสร้างพันธมิตรทางการเมืองที่มีดุลย์ขึ้นมาได้ เพราะมันหมายถึง การทำกำไรให้แก่หุ้นส่วนทุกฝ่าย

กล่าวว่าในทางเศรษฐศาสตร์การเมือง การเกิดขึ้น ของระบบทุนนิยมโลกโดยมีอังกฤษเป็นศูนย์กลางนั้น ผ่านกระบวนการที่มีหลายขั้นตอนและมีบทบาทที่สำคัญ และซึ่งแตกต่างกันไปในระเบียงของการค้นพบ

โลกใหม่ สเปนและโปรตุเกสมีบทบาทในการบุกเบิกดินแดนและความมั่งคั่ง เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ แก่ประเทศไทยอีกหนึ่ง สามารถนำความมั่งคั่ง และ อาณาจักรเหล่านี้ไปขยายในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการเมือง ส่องศตวรรษต่อมาประเทศไทยเป็นหลักในการพัฒนาให้ระบบทุนนิยมโลกก้าวต่อไป อย่างมีพลังคืออังกฤษและขออันด้า โดยมีฝรั่งเศสก้าวตามมาด้วย ความล้าหลังของสเปนและโปรตุเกสเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยหันส่องไปสามารถเปลี่ยน ความมั่งคั่งที่ได้จากโลกใหม่และการค้าระหว่างประเทศให้เป็นทุนสำหรับใช้ในการขยายการผลิตต่อไปได้ กำไรที่ได้จึงหมดไปกับการใช้จ่ายในรูปของสินค้าบริโภคที่ฟุ่มเฟือย หรือการใช้จ่ายทางสังคมรวมทั้งการ รักษาระบอบเก่าที่นับวันจะไร้ประสิทธิภาพมากขึ้น ในโลกที่กำลังจะเป็นสมัยใหม่ กำไรดังกล่าวจึงไม่มีผลโดยตรงต่อระบบการผลิตซึ่งสินค้าอีกต่อไป ในขณะที่อังกฤษและขออันด้าสามารถดำเนินการ สมทุนอันได้มาจากกำไรการค้า แล้วนำไปสู่การลงทุนใหม่ในการขยายการผลิตและตลาดให้กว้างขวางมากขึ้นเรื่อย การปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใน อังกฤษในศตวรรษที่ 19 จึงเป็นการต่อเนื่องของกระบวนการสะสมทุนขั้นต้นและเป็นการก้าวกระโดดของ พัฒนาการจากทุนการค้า (สินค้า - เงิน) มาสู่การ เกิดขึ้นของทุนอุตสาหกรรม (industrial capital = สินค้า - เงิน - สินค้า)¹¹

เมื่อพูดถึงสินค้าอันเป็นตัวกลางสำคัญสำหรับ

¹¹ อีริค ขอสนมเสนอทฤษฎีว่าด้วย “วิกฤติการณ์ในศตวรรษที่ 17” ที่มีผลต่อการทำให้อังกฤษฝรั่งเศส และขออันด้าก้าวกระโดดเข้าสู่การเป็นประเทศไทยนิยมอุตสาหกรรมได้ ในขณะที่บางประเทศ เช่น โปรตุเกสและสเปนไม่อาจก้าว ผ่านไปได้ ดูรายละเอียดใน Eric J. Hobsbawm, “The Seventeenth Century in the Development of Capitalism,” *Science & Society*, Vol. 24 (Spring, 1960), 97 - 112; และพูดถึงลักษณะของวิกฤติการณ์โดยทั่วไปใน “The General Crisis of the European Economy in the Seventeenth Century,” *Past & Present*, Vol. 4 - 5 ((1954 - 55).

การสร้างความมั่งคั่งไม่ว่าจะนำไปสู่ผลทางการเมือง และเศรษฐกิจประการใดก็ตาม ในยุคแห่งการค้าพุน และต่อมาในยุคของการขยายอาณาจิตรของยุโรป สินค้าอันหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสินค้าเครื่อง-เทคโนโลยีก็คือ “ฟาร์ม” ได้แก่ คน หรือที่เรียกว่า “ทาส” นักประวัติศาสตร์เคยดึงข้อสังเกตเดลี่น่าสนใจ ประการหนึ่งว่า สินค้าที่ทำเงินและกำไรมหาศาลให้แก่การขยายยุโรป ได้แก่ สินค้าสเปรย์ติดหั้นน้ำ เช่น น้ำตาล กาแฟ ยาสูบ และผีน เป็นต้น แต่ทั้งหมดนี้ ล้วนแต่ต้องอาศัยแรงงานคนไปสร้างและผลิตมันขึ้นมา แรงงานดังกล่าวที่เป็นหลักก็คือแรงงานทาสคนผิวดำ หรือแอฟริกัน¹²

การค้าทาสและใช้แรงงานทาสไม่ได้เกิดขึ้นเมื่อมีการค้าพุนโลกใหม่ ในหลายกรณีการใช้แรงงานทาสหรือการค้าทาสมีมาก่อนหน้านั้นแล้ว¹³ คณูโรป สถาบันสมุทรเคย์นำทาสไปขายให้อาณานิคมในเซเชลล์ ไทร์ม์และอาร์บูนานาแล้ว ในย่านทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เช่น ไซปรัส และซีซิลีมีการใช้แรงงานทาสในการปลูกอ้อยและในเมืองตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 แต่ทาสมัยก่อนโน้นไม่มีผิวเข้มมากเท่าที่ว่าข้อง คนแอเชีย

ก็ถูกยุโรปนำมาเป็นทาสได้ ในศตวรรษที่ 17 ยอสันดำเนินการทำスマจากมาดากัสการ์และมินเดนาโอเป็นงานในอาณานิคมที่แหลมญี่ปุ่นและในไอร์แลนด์ แม่ดินบัดดาเรียในช่วงที่เพิ่งตั้งขึ้นโดยชองลันดาเก็มี ประชารัฐส่วนหนึ่งเป็นทาスマจากอ่าวเบงกอล ประเด็นในที่นี้คือการค้าทาสที่ก่อตัวและพัฒนาขึ้นมาจน แต่ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นไปจะเริ่มรวมชูนย์และเป็น เรื่องของคนผิวดำจากแอฟริกาโดยเฉพาะ และจุดหมายปลายทางใหญ่ของทาสนิโกรเหล่านั้นก็รวมชูนย์อยู่ในทวีปอเมริกาโดยเฉพาะด้วยเช่นเดียวกัน¹⁴

เส้นทางการค้าทาสมีหลายขั้นและมีการเปลี่ยน แปลงหลายครั้ง เริ่มต้นจากความต้องการของสเปน ที่จะได้แรงงานมาใช้ในเหมืองแร่เงินและในไร่ขนาดใหญ่ จากความต้องการของโปรตุเกสที่ต้องการแรงงานตัดและคันอ้อยในราชอาณาจักรตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างปี 1451 ถึง 1600 มีทาสราชา 275,000 คน ถูกส่งไปยังอเมริกาและยุโรป ในศตวรรษที่ 17 มี การส่งออกทาสจากแอฟริกาทั้งสิ้น 1,341,000 คน แรงงานทาสเหล่านี้ส่วนใหญ่สนองความต้องการในการผลิตน้ำตาลอ้อยในหมู่ภาคคริบเบียน ทั้งนี้เป็น

¹² มีการศึกษาถึงสินค้าแต่ละอย่างที่มีส่วนในการ “เปลี่ยน” ประวัติศาสตร์โลก เช่น น้ำตาล ยาสูบ กาแฟ และผีน เป็นต้น ดูตัวอย่างงานของ Sidney W. Mintz, “Time, Sugar and Sweetness,” *Marxist Perspective*, Vol. 2, 56 - 73; idem., *Sweetness and Power: The Place of Sugar in Modern History* (New York, 1985); และ Richard Sheridan, *Sugar and Slavery: An Economic History of the British West Indies, 1623 - 1775* (Aylesbury, England, 1974); Richard S. Dunn, *Sugar and Slaves: The Rise of the Planter Class in the English West Indies, 1624 - 1713* (Chapel Hill, 1972); Allan Kulikoff, *Tobacco and Slaves: The Development of Southern Cultures in the Chesapeake, 1680 - 1800* (Chapel Hill, 1986).

¹³ Charles Verlinden, *The Beginnings of Modern Colonization* (Ithaca, 1970) ศึกษาถึงการมีทาสในยุคกลางของยุโรป และมีบทความหลายชันในลั่นนี้ที่ศึกษาถึงวัฒนธรรมยุคกลางที่จะถ่ายทอดมาสู่ยุคใหม่ของโคลัมบัส

¹⁴ Philip D. Curtin, *The Rise and Fall of the Plantation Complex* (New York, 1989); idem., *Cross-Cultural Trade in World History*, (New York, 1984).

ผลมาจากการเปลี่ยนแปลงการผลิตอย่างขنانใหญ่ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ก่อนหน้านี้เป็นการทำไร่ยาสูบขนาดเล็กที่อาศัยแรงงานครอบครัวของชาวยุโรปเอง แต่เมื่อความต้องการของตลาดต่างประเทศเปลี่ยนไปเป็นน้ำตาล การผลิตก็จำต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ในเวลาเดียวกันอาณานิคมเวอร์จิเนียและแครโอลนาเก็ทั่นมาใช้แรงงานทาส尼โกรในการผลิตยาสูบและข้าวในไร่ขนาดใหญ่มากขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากแรงงานคนขาวขาดแคลนหรือไม่ก็แพงเกินไป ข้อที่น่าสังเกตคือรูปแบบและผลิตผลในอาณานิคมยุโรปเหล่านี้เริ่มสะท้อนให้เห็นถึงการทำางานของตลาดโลกและ “ มือที่มองไม่เห็น ” ในการทำหน้าที่ตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร และให้แรงงานอะไรเป็นต้น

ศตวรรษที่ 18 เป็นยุคทองของการค้าทาส尼โกร มีชาสูกบังคับไปขายจากแอฟริการาวกว่า 6 ล้านคน แหล่งใหญ่ของการเพาะปลูกที่ใช้ทาสคือจาเมก้าและแซงโดเมง (St. Domingue) ทาสจำนวนสองในสามที่ถูกซื้อมาทำงานในไร่น้ำตาลอ้อยขนาดใหญ่ ในปี 1807 อังกฤษออกกฎหมายห้ามการค้าทาส อย่างไรก็ดียังมีการลักลอบค้าทาสอยู่ต่อมาอีกในศตวรรษที่ 19 เพราะคุณบั้งเป็นแหล่งผลิตน้ำตาลอ้อยใหญ่ในเคริบเบียน และสั่งซื้อทาสร้า 2 ล้านคนในระหว่างปี 1810 ถึง 1870 อันเป็นการลั่นสุดระบบทาสในคริวานา¹⁵

ประเทศที่เป็นคนริเริ่มการค้าทาสจากชายฝั่งแอฟริกาไม่ใช่คริสต์นอกรจากโปรตุเกส เนื่องจากโปรตุเกสมีอาณานิคมที่ Madeira ตั้งแต่ปี 1402 และ

ในการพยายามตั้งอาณานิคมได้นำทาส (ผิวขาว) มาใช้ก่อสร้างเขื่อนและคลองชลประทาน จากนั้นโปรตุเกสสามารถตั้งสถานีการค้าของตนขึ้นตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตก ระยะแรกโปรตุเกสไม่มีจุดหมายในการค้าทาสเพรำมุ่งแสวงหาทองคำและเครื่องเทศเป็นหลัก จะมีทาสถดไปบังเป็นระยะทาง ประมาณว่าจากปี 1450 ถึง 1500 ส่งทาสไปขายในโปรตุเกส ราว 150,000 หลังคาหินพบร่วมกับอ้อยให้กำไรดี โปรตุเกสจึงส่งทาส尼โกรไปทำไร้อ้อยใน Sao Tome และใน البرازิล

ต้าหากโปรตุเกสเป็นคนเปิดทางการค้าทาส คนที่ทำให้ทาสเป็นสินค้าราคาดีและสนองความต้องการของตลาดอย่างเต็มที่คือ ออสเตรีย¹⁶ บริษัทท้าหาก-เวสต์อินดีสจะเข้ามาแทนที่โปรตุเกสในการค้าทาส แอฟริกาและในที่สุดครอบงำการค้าทาสไว้อย่างเต็มที่ การเข้ามาของออลันดาเป็นผลมาจากการต้องการควบคุมน้ำตาลในบร้าซิลจากโปรตุเกส แต่แทนที่จะเข้ามากำกับการผลิตแข่งเสียเอง ออลันดากลับใช้วิธีการอันชั่ยฉลาดของพ่อค้า นายทุน นั่นคือการเป็นนายทุนให้แก่ไร่น้ำตาลในเคริบเบียน จากนั้นก็ขยายทาสและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการผลิตน้ำตาลจนกระทั่งกลังศตวรรษที่ 17 ออลันดาจึงพบกับคู่แข่งที่น่ากลัวในการค้าทาส นั่นคืออังกฤษ

จริงอยู่ว่าการค้าทาสไม่ใช่จุดประสงค์แรกในการค้าของอังกฤษ ซึ่งก็ต้องการทองคำเช่นเดียวกับสเปนและโปรตุเกส แต่ต่อมาจำนวนของการค้าทาสค่อยเพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของตลาด ระหว่าง

¹⁵ Philip D. Curtin, *The Atlantic Slave Trade, a Census* (Madison, 1969) เป็นหนังสืออ้างอิงที่ดีเล่มหนึ่งในเรื่องตัวเลขและจำนวนทาส尼โกรที่ถูกส่งออกไปยังทวีปอเมริกาและคริสต์เบียน.

¹⁶ Violet Barbour, *Capitalism in Amsterdam in the Seventeenth Century* (Ann Arbor, 1963) แสดงให้เห็นลักษณะความเป็น “ นายทุน ” ของออลันดามากกว่าคริสต์เบียนในสมัยเดียวกัน

ปี 1701 ถึง 1810 อังกฤษส่งออกทางจากแอฟริกา กว่า 2 ล้านคน นับเป็นสองในสามของจำนวนการที่ 3 ประเทศใหญ่ส่งออกขาย อีกสองประเทศคือฝรั่งเศส และโปรตุเกส ส่งออกชาวประมง 600,000 คน จากกลางศตวรรษมานานถึงการยุติการค้าทาสในทางกฎหมาย บริษัทรายสัญชาติอังกฤษได้เปลี่ยนมีมา เป็นของเอกชนและครอบคลุมการค้าทาสใหญ่ที่สุดในยุโรป

มีคนถึงกันมากถึงผลการค้าและบทบาทของ การค้าทาสว่ามีส่วนมากน้อยแค่ไหนในการทำให้ยุโรป ขยายตัวทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ อริค วิลเลียมส์¹⁷ นักประวัติศาสตร์ผู้ชำนาญการที่เสนอทฤษฎีว่า การค้าทาสเป็นแหล่งสนองทุนให้แก่องค์กรชั้นนำ ไม่ใช่การค้าทาสเป็นแหล่งสนองทุนให้แก่องค์กรชั้นนำ ในการปฏิรูปอุดuctsigma.com หมายถึงว่าทุนอุดuctsigma.com หรือ ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ที่วางแผนอยู่บนการผลิตโดยเครื่องจักรและแรงงานแบบการผลิตมวลชนนั้น ไม่อาจเป็นจริงขึ้นมาได้ถ้าหากยุโรปโดยเฉพาะอย่างยุคไม่มีการสะสมทุนขั้นต้นจากการค้าทาสและผลที่ได้จากการแรงงานทางก่อนหน้านั้น การศึกษาต่อมาได้ขยายการตีความของวิลเลียมให้ลึกซึ้งขึ้น โดยไม่หยุดเพียงแค่ การค้าทาสเท่านั้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเศรษฐกิจการเมือง ถือว่าการค้าทาสเป็นได้แค่ทุนการค้า (merchant capital) ถึงได้กำไรมากแต่ก็ไม่ได้ถูกนำไปปฏิรูประบบการผลิตหรือขยายการผลิต และตลาดไปทั่วโลกได้ จึงยังไม่ใช่ปัจจัยขั้นต่อการพัฒนาระบบทุนนิยม หากที่สำคัญคือการค้าทาสนั้น ดำเนินไปในระบบการค้าอาณานิคมและด้วยน้ำที่ดำเนินไป คือต้องพิจารณาองค์รวมของการค้าทั้งหมดที่ดำเนินไป

ในเส้นทางดังกล่าว ระหว่างยุโรปและอเมริกา ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนมาก ว่าทวีปอเมริกาและแอฟริกา เป็นแหล่งรับสินค้าที่ใหญ่สุดจากอังกฤษ เรียกว่าเป็น “ตลาดที่บ้าน” (home market) ทั้งยังเป็นแหล่งวัตถุดีบและแรงงานราคาถูกให้แก่ผู้ผลิตในอังกฤษอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ระบบการค้าในอาณานิคมและด้วยน้ำที่ดำเนินไปอย่างมีพลังและยืดหยุ่นได้ด้วย¹⁸

ประเด็นสุดท้ายในบทความลับนี้ นี้คือ ผลกระทบทางการเมืองของระบบทางด้วยเฉพาะอุดuctsigma.com การนัดหยุดงานเมืองของชนชั้นนายทุน ปัญหานี้ไม่เห็นเด่นชัด นักในยุโรป หากเดี่ยวยุโรปอย่างมากในศรัฐอเมริกา ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 18 และเป็นการโต้เรียงทางการเมืองในระหว่างและหลังการปฏิรูปอเมริกา 1776 ประเด็นของความขัดแย้งคือการดำรงอยู่ในเวลาเดียว กันของสิ่งที่เรียกว่า “เสรีภาพ” และ “ทาส” (freedom and slavery) ในสังคมอเมริกัน¹⁹ สังเกตว่าการปฏิรูปอเมริกาจะเน้นอย่างมากถึงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน ในขณะที่ประชากรอีกส่วนหนึ่งถูกจัดว่าเป็นทาสที่ไม่มีสิทธิและเสรีภาพในทางธรรมชาติ การที่ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหามาก เนื่องมาจากศรัฐฯ ก่อนสังคมกลางเมือง ถือได้ว่าเป็นสังคมที่ครองทางด้วยสมบูรณ์เช่นเดียวกับสังคมทางโบราณ มีลักษณะเฉพาะของการพัฒนาระบบทาสในอเมริกา ภาคใต้ที่ก่อให้เกิดชนชั้นนายทาสของตนขึ้นมา การผลิตช้าๆ ภาคใต้ได้เงื่อนโดยไม่ต้องอาศัยการค้าทาสจากภายนอก ทำให้สังคมภาคใต้กลายเป็นสังคม

¹⁷ Williams, *Capitalism and Slavery* (Chapel Hill, 1944).

¹⁸ ดู Elizabeth Fox-Genovese and Eugene D. Genovese, *Fruits of Merchant Capital: Slavery and Bourgeoisie in the Rise and Expansion of Capitalism* (Oxford, 1983).

¹⁹ James Oakes, *Slavery and Freedom: An Interpretation of the Old South* (New York, 1990).

ทางที่ไม่เหมือนสังคมหรืออาณาจักรอื่นในทวีปอเมริกา ทั้งหมด ยกเว้นแต่บรรชิลที่มีความคล้ายคลึงใน แบบของการสถาปนาสังคมของชาติอื่นมาด้วย นอกจากนั้นแล้วในอเมริกาได้และเครื่องเปลี่ยนและอินเดียด้วยวันตากล้าวไม่มีการสถาปนาระบบปกครองทางของตนของขึ้นมา หากแต่ดำเนินการในรูปแบบของอาณาจักรของเมืองแม่ในยุโรป ทุกอย่างจึงบุตติสั่นสุดลงตามนโยบายจากเมืองแม่หรือศูนย์กลางอำนาจนั้นเอง การที่ภาคใต้มีชนชั้นปักครองที่เป็นนายท่า และมีความผูกพันกับชุมชนของพวกราชอาญาอย่างลึกซึ้ง ทำให้พวกราชสามารถสร้างวิถีกรรมทางการเมืองที่สามารถอธิบายอุดมการณ์สาธารณรัฐ (republican) ได้ในขณะที่ ก็ปักป้องระบบทาสให้สำรองอยู่คู่กันไปด้วย²⁰ มีคนตั้งข้อสังเกตว่าคนที่ตระหนักและรู้สึกถึงคุณค่าและความหมายของคำว่าเสรีภาพได้นั้น มักจะต้องเผชิญกับสภาพการณ์และการดำเนินอยู่ของสิ่งและภาวะที่ตรงกันข้ามกับเสรีภาพด้วย²¹ ไม่ใช่นั้นน้ำหนักของคำว่าเสรีภาพก็เป็นเพียงลมปากที่เบายิ่งกว่าขนแกะ

เสียงอีก

พุดถึงความขัดแย้งในอุดมการณ์และความคิดที่เกิดขึ้นในเศรษฐกิจการเมืองสมัยใหม่ เช่น เสรีภาพและศาสนาแล้ว น่าจะสรุปลงตรงนี้ด้วยข้อสังเกตว่า นับแต่ยุคแห่งการค้นพบเป็นต้นมา จนทำให้เกิดโลกสมัยใหม่ขึ้นและเพร่กระจาจายไปทุกทิศทางในโลก สิ่งที่เป็นมงคลอันสำคัญอันหนึ่งของการเกิดโลกใหม่ คือความขัดแย้งระหว่างสังคมใหม่กับสังคมเก่าตามประเพณี ระหว่างความก้าวหน้ากับความทายนะ (อันเป็นผลจากความก้าวหน้า) ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างลักษณะทันสมัยเข้ากับสิ่งเก่าที่ถ่ายทอดตามประเพณีและวัฒนธรรม เกิดสภาพของวิกฤตในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเชื่อกับวิถีชีวิต โดยเฉพาะในสังคมและประเทศโลกที่สามหรือด้อยพัฒนา ที่เส้นทางของการพัฒนาประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมและทันสมัยนั้นไม่อาจทำได้อย่างที่ยุโรปและอเมริกาได้ประสบผลสำเร็จมาแล้ว โลกสมัยใหม่ในเนื้อหาแล้วจึงยังคงเป็นโลกสมัยใหม่ของตะวันตกอยู่นั้นเอง

²⁰ Eugene D. Genovese, Roll, Jordan, Roll: The World the Slaves Made (New York, 1974) เป็นหนังสือที่ควรอ่านอย่างยิ่ง ถ้าอยากรู้ว่าสังคมทาสอเมริกาภาคใต้มีชีวิตอย่างไร

²¹ Orlando Patterson, Freedom, Vol. 1 Freedom in the Making of Western Culture (New York, 1991) เขียนเรื่องที่ว่าในอุดมการณ์ของเสรีภาพนั้นก็ได้แต่เฉพาะในอารยธรรมตะวันตกเท่านั้น คำต่อไปนี้มีระบบภาษาอย่างสมบูรณ์แบบมากด้วยแต่สมัยก็รักโรมันถึงยุคกลางและยังต่อด้วยทาสในสมัยใหม่เสียอีก ทำให้สำนึกรู้สึก “ เสรีภาพ ” เป็นเรื่องใหญ่และคงขาดบาดตายสำหรับฝรั่งตะวันตก ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ ที่จะมาประนีประนอมกันได้

3 บัตรใน 1 ใบ

“วีซ่าพระอาทิตย์” บัตรวีซ่าของกรุงไทย

บัตรวีซ่าใบแรกของประเทศไทย
ที่พ่วงสิทธิประโยชน์ 3 บัตรใน 1 ใบ

บัตรกรุงไทยເວັກເອົ້າ

- เบิกถอนเงินสดรับไวจากบัฟฟ์ช้อปปิ้งทรัพย์
- รับเงินเดือนหักอัตโนมัติ

บัตรเครดิตกรุงไทย

- เชื่อสินค้าและบริการจากร้านค้าทั่วประเทศ
- เบิกถอนเงินสดจากสินเชื่อบัญชีบัตรเครดิต

บัตรวีซ่า

- เชื่อสินค้าและบริการจากร้านค้าทั่วโลก
- เบิกถอนเงินสดล่วงหน้าจากบัฟฟ์บัตรเครดิต

KRUNG THAI BANK

ไม่ต้องพกพาบัตรหลายใบ
ให้ยุ่งยากอีกต่อไป
ใบเดียวเก็บหมด

กรุงเกียรติ อ้าคุณค่า
บัตรวีซ่ากรุงไทย

ธนาคารกรุงไทย จำกัด